

КОНСПЕКТ
ПО ГЕОГРАФИЯ НА РЕКРЕАЦИЯТА И ТУРИЗМА
ПРИЕМЕН ИЗПИТ ЗА ДОКТОРАНТИ, 2024

1. Същност на понятията свободно време, рекреация, отдих и туризъм. Потребности от отдих и туризъм – същност, основни видове, особености. Класификация на туризма – критерии и резултати.
2. Фактори за развитие на отдиха и туризма и фактори за формиране и развитие на териториалната система на отдиха и туризма. Класификации – критерии, резултати и приложение. Роля на факторите.
3. Система на отдиха и туризма и териториална система на отдиха и туризма. Същност, структура (подсистеми и връзки), свойства на териториалната система на отдиха и туризма. Видове модели, преглед на избрани модели.
4. Търсене за отдих и туризъм. Същност и значение. Основни параметри (измерения) на рекреационното и туристическото търсене (количествени и качествени характеристики). Типология на туристическото търсене.
5. Туристически ресурси. Същност, особености и класификация. Основни фактори за превръщане на обектите и явленията в туристически ресурси.
6. Устойчивост и капацитет на рекреационно-туристическите ресурси - същност, проблеми и основни стратегии в управлението на ресурсите.
7. Туристически продукт на фирмено и териториално равнище. Същност, състав, характеристики, равнища. Жизнен цикъл на продукта. Разработване на туристически продукт.
8. Влияния на туризма. Същност и класификация. Преглед на основните видове влияния. Значение за съвременното развитие и управление на туризма. Фактори за влиянията на туризма. Управление на влиянията на туризма.
9. Субекти (агенти) на туристическото развитие. Необходимост от публична намеса в туристическото развитие. Същност и елементи на туристическата политика. Същност на туристическото планиране. Основни етапи на планиране.
10. Управление на туристически дестинации. Същност и особености на туристическата дестинация. Необходимост и ползи от управлението. Организации за управление на дестинациите – същност, видове, функции, финансиране.
11. Устойчиво туристическо развитие. Необходимост и същност, връзка с концепцията за устойчиво развитие. Принципи и политики. Ограничения и предизвикателства.
12. Туристическо райониране. Необходимост, значение и сфери на приложение. Същност, принципи, основни методи. Видове райониране.
13. Състояние и тенденции в развитието на активния международен туризъм на България. Особенности и териториално разпределение на чуждестранните туристически потоци. Съвременни фактори и проблеми.
14. Пътувания на българските граждани – вътрешен и изходящ туризъм. Значение за икономиката на страната и националната система на туризма. Съвременни фактори и проблеми. Особенности на пътуванията на българите в кризисни периоди. Следствия за бизнеса и туристическата политика.
15. Настанителна база на туризма в България – място и значение в системата на туризма, развитие и фактори на промяната. Съвременна структурата и териториално разпределение на местата за настаняване. Проблеми на ефективността. Актуални тенденции и проблеми.
16. Морски и планински туризъм в България. Условия и ресурси, състояние и тенденции след 1990 г., съвременни фактори и териториални особености. Възможности и предизвикателства, свързани с адаптацията към климатичните промени.
17. Развитие на специализирани видове туризъм в България (балнео и спа, екотуризъм, селски туризъм, културен туризъм и др.). Условия и ресурси, състояние, териториални особености, фактори и тенденции.
18. Териториални особености на туризма в България. Основни индикатори – настанителна база и туристически потоци. Териториални различия. Фактори, тенденции и проблеми.

19. Селища с туристически функции, курорти и курортни комплекси в България. Класификация, териториално разпределение, място в националната система за отдиха и туризма. Съвременни тенденции и проблеми.
20. Сравнителна оценка на схемите и методиките на туристическо райониране на България до 2014 г. (ИРТП, Динев, Бъчваров, Воденска, Евреви, ДАТ-2008 и др.). Приложимост към съвременната ситуация в туризма.
21. Концепция за туристическо райониране на България (2015). Оценка на необходимостта, подхода, методиката, резултатите.
22. Туризмът като приоритетен отрасъл в България. Доказателства и аргументи. Проявление в националните политики. Основни цели на съвременната национална туристическа политика. Туризмът като инструмент за регионално развитие в България – примери.
23. Съвременни особености, фактори и тенденции в развитието на международния туризъм в света. Териториални аспекти (туристически региони и подрегиони).
24. Страните от подрегион Южна Европа и Източно като конкуренти на морския туризъм в България. Състояние, ресурси, обслужване, конкурентни стратегии, тенденции. Сравнителни предимства и недостатъци на България.
25. Алпийските туристически дестинации като конкуренти на зимния планински туризъм в България. Състояние, ресурси, обслужване, конкурентни стратегии, тенденции. Сравнителни предимства и недостатъци на България.
26. Геополитически, икономически и здравни кризи и влиянието им върху развитието на туризма в света и България.

ЛИТЕРАТУРА:

1. [Актуализирана Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014-2030 г. | Министерство на туризма \(government.bg\)](#)
2. Алексиева Й., И. С. Стамов (2003) Специализирани видове туризъм. Пловдив
3. Апостолов, Н. (2003) Туристически ресурси. Варна
4. Асенова, М., В. Маринов, В. Николова, Е. Петкова, Р. Митова, Ч. Истаткова (2021) Между културата и туризма: туристическите атракции, основани на културното наследство. Унив. изд. "Св. Кл. Охридски" ISBN 978-954-07-5167-2 (електронно издание)
5. Асенова, М., В. Маринов, Е. Дограмаджиева, Д. Семерджиев (2009) Наръчник на туристическия бизнес. Как да привлечаме и обслужваме български туристи. С., Министерство на икономиката и енергетиката
6. Асенова, М. (2003) Институционално взаимодействие в туристическата политика на България. - Годишник на СУ, ГГФ, кн. 2 – География, т. 95
7. Асенова, М. (2006) Мониторинг на устойчивото туристическо развитие. Годишник на СУ „Св. Кл. Охридски“, ГГФ, Книга 2, Том 99, Университетско издателство, София
8. Асенова, М. (2019) Преглед на проучванията за развитието и управлението на туризма в планинските територии на България. Год. на СУ, ГГФ, кн. 2 – География, т. 112, с. 284-322
9. Бъчваров, М. (1997). Рекреационно-туристически функции на селищата. Годишник на СУ, ГГФ, кн.2 – География, том 88.
10. Воденска, М. (2001) Икономически, социални и природни влияния на туризма, С.
11. Воденска, М., М. Асенова (2011) Въведение в туризма. МАТКОМ
12. Георгиев Г., Н. Апостолов (2006) Туристически ресурси. Ун. Изд. „Неофит Рилски“, Благоевград
13. Дограмаджиева, Е., Д. Казачка (2007) Развитие, състояние и проблеми на планинския туризъм в България. Проблеми на географията, кн.1-2
14. Дограмаджиева, Е. (2018) Разширението на ски-зона Банско: проблем или решение за устойчивото развитие на туризма. Проблеми на географията, кн. 1-2, София, с. 165-181. http://geoproblems.eu/wp-content/uploads/2018/07/2018_12/12_dogramadzhieva.pdf
15. Дограмаджиева, Е. и Маринов, В. (2010). Отражение на съвременната финансова и икономическа криза върху пътуванията на българите. Сборник доклади от научни конференции "География и регионално развитие" – Созопол, септември 2009-2010. Фондация „ЛОПС“. <https://www.researchgate.net/publication/324950852>
16. Закон за туризма. Обн., ДВ, бр. 30 от 26.03.2013 г. и последващи изменения

17. Кабаков, И., В. Маринов, М. Асенова, В. Николова, Е. Петкова, Р. Митова, Н. Стоева, М. Станева, П. Петров, Г. Димитрова (2021) COVID-кризата в културата и туризма, основан на културно наследство: идеи за изход от ситуацията, Университетско издателство "Св. Кл. Охридски", София
18. Здравен туризъм – Продуктов анализ, Експалика – Глобал Метрикс, 2020, МТ, https://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/uploads/2019_gg/produktov_analiz_-_zdraven_turizam.pdf
19. Казачка Д., В. Николова (2007) Класификация на периодичните културни прояви в Смолянска туристическа дестинация. Сб. "Науката, образованието и времето като грижа", Смолян
20. Концепция за туристическо райониране на България. С., Министерство на туризма, 2015 <http://www.tourism.government.bg/bg/kategorii/strategicheski-dokumenti/koncepciya-zaturisticheskoto-rayonirane-na-bulgariya> (обобщен доклад и приложения)
21. Кръстев, В., Б. Умникова (2019) Туристически ресурси. Изд. Direct Services, София
22. Кръстев, В (2012) Основи на туристическото странознание. Наука и икономика, Варна
23. Културен туризъм – Продуктов анализ, Експалика – Глобал Метрикс, 2020, МТ, https://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/uploads/2019_gg/produktov_analiz_-_kulturen_turizam.pdf
24. Левков, К. География на туризма (2015) С. Авангард Прима
25. Маринов, В. (1992) Възможности и проблеми на някои нови концепции за туризма и туристическата политика. – Икономическа мисъл, # 12
26. Маринов, В., Е. Дограмаджиева, М. Асенова (2018) Еволюция на туристическото райониране в България: цели, подходи, резултати. География и регионално развитие – Известия на Българското географско дружество, т. 39, с. 3–10. http://geography.bg/images/lzv_BGD/tom%2039/1.pdf
27. Маринов, В., Е. Дограмаджиева (2010) Националният пазар на туризма в България – динамика и особености на вътрешните и изходящите пътувания на българите. – Год. на СУ «Св. Кл. Охридски», ГГФ, кн. 2 География, т. 103
28. Маринов, В. и др. (2023) От теория към практика: непубликувани приложни разработки на преподаватели от катедра „География на туризма“. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, ISBN 978-954-07-5845-9.
29. Маринов, В., М. Асенова, В. Николова (2015) Круизният туризъм в българския участък на река Дунав, Бук бутик, София
30. Маринов, В., М. Асенова (2018) Предизвикателства пред устойчивото развитие на планинските райони в България. Сборник доклади от втора международна научна и бизнес конференция „Устойчиво регионално развитие на България“ – СУ „Св. Климент Охридски“, ГГФ, 2016. София, ЕТ „Георги Лесков“, с. 14-27
31. Маринов, В., М. Бъчваров (1990) Антропогенни условия и ресурси на отдиха и туризма. С.
32. Маринов, В., П. Еврев, М. Асенова, Е. Дограмаджиева (2015) Концепция за туристическо райониране на България: Теоретични постановки, законови изисквания и практически следствия. – Проблеми на географията, бр. 1-2, с. 31-43. http://www.niggg.bas.bg/wp-content/uploads/2015/10/12_2015.pdf
33. Маринов, В. (1999) Предизвикателства пред устойчивото развитие на туризма в България. – Год. на СУ, ГГФ, кн. 2 География, т. 92
34. Маринов, Ст. (2015) Мениджмънт на туристическата дестинация, Наука и икономика, ИУ Варна
35. Марков, Ив. (2015) Туристически ресурси, изд. АСТАРТА, Пловдив
36. Митова, Р. (2020) Концепция за устойчиво развитие на туризма на Витоша. УИ „Св. Климент Охридски“
37. Национален статистически институт, основни данни за туристическото развитие:
 - a Бизнес статистика/Туризъм. <http://www.nsi.bg/>
 - b Регионална статистика и показатели за мониторинг/Публикации – Районите, областите и общините в Република България (последна година)
38. Нешков, М., В. Казанджиева (2013) Макрорегулиране на туристическия бизнес. Наука и икономика - Икономически университет-Варна

39. Нешков, М. (2012) Туристическа политика. Исторически трансформации, съвременно състояние и насоки за развитие в България. Наука и икономика, Икономически университет – Варна
40. Николова, В. Ат. Казаков (2023) Кулинарният туризъм между локалното и националното, Университетско издание „Св. Климент Охридски“, София
41. Николова, В. (2014) Модели на регионално туристическо развитие на Балканите. Сърбия и Македония. Изд. Авангард Прима – ООД, София
42. Николова, В. (2022) Събитийният туризъм в планинските райони на България, СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – СМОЛЯН Научни трудове, том 3, част 2, изд. Съюз на учените в България, стр.:414-424
43. Попова, Н. (1993) Природни рекреационни ресурси., С.
44. Чолакова, С. (2023) Климатични промени и ски туризъм. Социално-икономическа оценка на уязвимостта и възможностите за устойчива адаптация на примера на к.к. Пампорово, Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“
45. Assenova, M., V. Marinov, V. Yaneva (2015) Patterns of development of mountain tourist centers in Bulgaria. In: *Climate Change Impacts on High-Altitude Ecosystems*. Springer International Publishing, p. 609-625. ISBN 978-3-319-12858-0; ISBN 978-3-319-12859-7 (eBook); DOI 10.1007/978-3-319-12859-7
46. Boyd, D. (2017) *International Tourism: A Contemporary Approach*, Larsen and Keller Education
47. Butler, R. W. (1980) The concept of a tourist area cycle of evolution: Implications for management of resources. *Canadian Geographer*, 24(1), 1-12.
48. Butler, R (2011) *Tourism Area Life Cycle*. Contemporary Tourism Reviews; Oxford
49. Cholakova, S., E. Dogramadjieva (2023) Climate change adaptation in the ski industry: Stakeholders' perceptions regarding a mountain resort in Southeastern Europe, *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, Volume 42, 100611, <https://doi.org/10.1016/j.jort.2023.100611>
50. Clarke, J. (1997) A Framework of Approaches to Sustainable Tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 5:3, 224-233
51. Dogramadjieva, E., M. Assenova, G. Stoev, R. Mitova (2022) BULGARIA National Report (Chapter 4.3. pp. 91-124). In: *European SME Going Green 2030 Report Review and analysis of policies, strategies and instruments for boosting sustainable tourism in Europe*. European Tourism SMEs Going Green 2030 Project co-funded by the COSME Programme of the European Union. <https://destinet.eu/who-who/civil-society-ngos/etgg2030/publications/european-sme-going-green-report-2030/>
52. Dogramadjieva, E. (2022). Travel Intentions and Preferences amid the Covid-19 Pandemic: The Case of Bulgaria. *Transnational Marketing Journal*, Vol. 10 (6), pp. 403-423. <https://doi.org/10.33182/tmj.v10i2.2327>
53. Dogramadjieva, E., & Terziyska, I. (2022). One year later: shifts and endurances in travel intentions of Bulgarian residents in the time of pandemic. *European Journal of Tourism Research*, 32, 3220. <https://doi.org/10.54055/ejtr.v32i.2704>
54. Getz, D. (1983) Capacity to Absorb Tourism: Concepts and Implications for Strategic Planning. *Annals of Tourism Research* 10:239–263.
55. Gunn, C.A. (1988) *Tourism planning*. New York
56. Inskeep, E. (1998) *Developing sustainable tourism. Guide for local authorities*. WTO
57. Lade, C., P Strickland, E Frew, P. Willard, S. Nagpal, S. Cherro Osorio, P. Vitartas (2020) *International Tourism Futures: The Drivers and Impacts of Change*, Goodfellow Publishers Limited
58. Liu, Zh. (2003) Sustainable Tourism Development: A Critique. *Journal of Sustainable Tourism*, 11:6, pp.459-475
59. Marinov, V., M. Assenova, E. Dogramadjieva (2017) Key Problems and Gaps in the EU Funds Absorption for Heritage Attractions Development: the Case of Bulgaria. *Almatourism Special Issue N. 7*, pp. 178-197. <https://almatourism.unibo.it/article/view/6768>
60. Marinov, V., M. Assenova, V. Nikolova, E. Petkova, R. Mitova, A. Kazakov, Ch. Istatkova (2020) Typology of cultural heritage attractions in Bulgaria: theoretical and management implications, *International Tourism Conference Dubrovnik, 2019 “Tourism in the VUCA World: Towards the Era of (Ir) Responsibility”*, Publisher: Institute for Tourism, Zagreb, Croatia, pages:125-138

61. Marinov, V., M. Vodenska, N. Popova, M. Assenova, E. Dogramadjieva (2018) Bulgaria. In: Hospitality and Tourism in Transition in Central and Eastern Europe: A Comparative Analysis. (Ed. M. Vodenska). Cambridge Scholars Publishing, p. 47-92
62. OECD. Tourism Trends and Policies 2024, OECD
63. Smith, St. (1989) Tourism analysis: a handbook
64. Tourism Panel on Climate Change (2023) Tourism Climate Change Stocktake [Eds. Becken, S. & Scott, D.]. Available: <http://tpcc.info>